

NINIVA

Otužna jesenska subota u podstanarskom stanu, uz knjigu. I dok mi misli vrludaju između redaka, osjetim miris paljevine. Otvaram vrata i u stan nahrupi gusti dim. Opće komešanje; u dimu nazirem siluete koje jure po stubištu. Ulovi me panika. Zgrabim torbicu i jaknu i sjurim se stepenicama sa šesnaestog kata na ulicu.

Stižu vatrogasna kola, razvlače ljestve. Susjedima s mogega kata zapalio se stan. Ne poznajem nikoga, nedavno sam doselila i nemam običaj upoznavati se sa sustanarima. Prečesto se selim. Noć provodim kod prijateljice. Ona ima svoj stan na Gornjem gradu koji joj je ostavila baka purgerica. Uredila ga je kao bombonijericu i ne mogu suspregnuti divljenje i zavist. Žali se - nemam pogled. Nestvarno mi je da netko oko toga može gundati.

Požar su vatrogasci temeljito zalili i u stan je ušla voda. Nazvala sam gazde, vječito namrgođen bračni par kojima sam dala velike novce unaprijed, a dobila zauzvrat star i neodržavan stan, pun socrealističke starudije koju hvale na sva usta. Zahtijevaju da hodam na trepavicama. Poludjeli su jer sam pustila da se uvuče čađa i smoči parket. Dali su mi tri dana da iselim. Do sljedećeg stana spavala sam kod prijateljica.

Došla sam sa sela u Zagreb na studij i odlučila da se više neću vratiti. Grad me opčinio. Nakon faksa našla sam posao u Arhivu. Brinem o baštini ovoga grada, pospremam njegovu povijest oprezno, da ne zabrljam, ali ni to nije dovoljno da umilostivi sile koje odlučuju o tome hoće li netko u njemu dom imati ili nemati.

Na zimu pronadoh ruševni kućerak na Trešnjevci. Temperatura se spustila ispod nule. Derutna električna peć izbacila je osigurač i pregorjela bez mogućnosti popravka. Voda se u cijevima sifona zaledila pa su naprosto otpali. Tri mjeseca, dok ne istekne unaprijed plaćena nepovratna stanarina, provodim uz grijalicu. Uglavnom ležim u krevetu ispod brda prekrivača i čekam da nevolja prođe.

Jedno jutro na izlazu u dvorište presretne me štakorčina. Zaspem otrovom sve prilaze i drugo jutro nađem ga ispruženog na otiraču. Diže mi se želudac, tjeskoba penje uz kičmu. Jad do suza. Nazovem kolegu s posla. On je povjesničar, bibličar, zadužen za crkvenu povijest grada. Potomak stare zagrebačke loze, sa stanom na Kaptolu koji su mu osigurali preci, muško svisoka, ali ipak junak koji je uzeo vreću i lopatu u ruke i spasio me.

- Draga moja, bjež' odavde! Ovo nije ni za svece askete, a bome ni za beskućnike.

Za sve to što mi se događa i povlači za sobom sartreovsku egzistencijalnu, a i štakorastu mučninu, optužujem ovaj grad. Imam osjećaj, sa svakim novim stanom, da me stalno iznova guta pa potom ispovraća, bez milosti.

A onda su moji roditelji odlučili stati tome na kraj. Uspjeli su prodati njive i šumu, apsolutno sve do kućnog praga i dali mi novce da u Zagrebu kupim stan. Uz to, uzela sam doživotni kredit i kupila 35 metara kvadratnih iza okretišta na Borongaju. Vlasnici su mi ostavili olinjali namještaj, sretni da ga ne moraju tegliti na deponij. I tako se iznova nađem okružena reliktima tuđeg života, ali koji su sada moji. Pobacam većinu stvari, okrečim i rasporedim svoje sitnice. Zacrtaвам oblike koje polako ispunjavam bojama i vlastitim životom.

I tek tada nikne mi mali, sramežljivi osjećajčić ravnopravnosti, biljčica koja tek počinje puštati korijenje. Krenem entuzijastično pozivati goste. Evo ih kod mene i odjednom se promatramo novim očima. Ovima iz centra više ne ostajem dužna, sad i ja imam svoju adresu!

Ali jao! Jednog nedjeljnog jutra budi me tutnjava, tresak! Skočim. Izmiče pod, zidovi, zgrada, zemlja, sve! Mojih 35 kvadrata, sve što imam! I ja se tresem, život mi se trese! Vrte mi se u glavi stanovi, i štakori, i vode, i vatre, i led, i sve! Ne mogu iznova, ne mogu više! Ovaj grad me želi ne samo ispljunuti, želi me zatrti!

Zgrabim mobitel i istrčim u dvorište. Susjedi se vani uzajamno tješe i hrabre, sada sam i ja dio njih. Sati tresenja, agonija neizvjesnosti. Zovem svoje ljude koji žive u centru. Očajni, zbrajaju štete. Krasotica od stana moje prijateljice popucala je iznutra kao puslica.

Nakon potresa mučno, dršćući ulazim u stan... Ridam. Mojih 35 kvadrata dočekalo me netaknuto, kao zidine tvrđe.

Udomila sam kolegu dok mu ne nađemo podstanarski stan. Oslanja se na moje iskustvo. Njegovih 120 kvadrata, kao zaštićeno kulturno i povijesno dobro grada Zagreba, potpuno se raskupusalo. Kao da je netko bičem po zidovima urezivao brazde, izvršio kaznu za djela svih generacija, o kojima je bolje ništa ne znati.

- Hej, zar nije Jahve rekao da se obučemo u kostrijet kao askete, da se ponizimo i pospemo pepelom - pa će poštediti Ninivu?

- Ma vidi ti nje, to je moj teren! Ali, da, u pravu si.

Osjećam da sam konačno stigla kući. Da je ovo sada moj pravi dom, onaj u kojemu ima i sreće i muke, kao što dom jest i treba biti. I da mogu biti sigurna jer je Jahve, dok je stvarao vrijeme i povijest i utirao mi put, negdje tamo poravnao i moje račune, kakvi god da bili - i zapečatio vrata moga doma.